

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 "

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy utca 1 c
földszint baira. (Piacz felől 3. ajtó.)

Hirdetések feladhatók a Thaisz-nyomdában Thaisz
Arthur papirkereskedésében (Piac-u.)

Uj élet.

Zsendül az ósdi városháza tetői alatt. Hogy tényleg uj korszak virradt városi közigazgatásunkra, annak tanujelét láthatjuk az adminisztráció külsőségeiben is.

Nem a multak ócsárlása akar ez lenni eme megjegyzésünk, hiszen minden vezető ember a saját egyéniségét akarja érvényesíteni direktíváiban, hanem a jelen s a szépecskén kibontakozó jövő dicséreteit akarják magukban foglalni eme soraink.

A kizárólagos délelőtti órákra szorítókozó u. n. egyhuzamban való hivatalos órák helyett Márk Endre polgármester visszaállította a megszokott délelőtti s délutáni hivatalos órákat. És ez igen helyes. Nem csak azért, mert a tanácsülések napjain a tanácsstagokat elvonta a régi beosztás az ügykereső felek elől, hanem mert az emberi szervezet teljes erővel csak a munkaidő beosztás mellett érvényesülhet. (Volt polgármesterünk ugyan délután is fent volt a városházán, de számos munkatársai nem). A régi rendszer mellett sokan úgy magyarázták az egyhuzamban való munkálkodást, hogy délután nincs hivatal, de azért reggel 9 órakor jöttek 8 helyett s déiben 12 órakor már nem voltak hivatalukban található.

Ugyancsak örömmel üdvözölheti a közönség az uj polgármester ama rendelkezését, hogy hetenként két fogadó nap helyett négyet tart s így vele, mint a város első tisztviselőjével közvetlenül sürjebben érintkezhetik a közönség. Ez nagyon fontos dolog, miután bizonyos ügyben való felfogását a közvetítés által igazi mivoltjukból félre nem magyarázhatja senki sem. (A volt polgármester sem hanyagságból nem tartott több látogató-napot, hanem mert egyik-másik tisztviselője munkáját is maga végezvén, nem jutott erre ideje).

Általában az uj városi korszak vezér-elve az, hogy a polgármester csak irányítson, a tisztviselők pedig dolgozzanak s a vezető direktíváit végrehajtsák.

A hét hat napjának minden dolgos óráját a munka számára jelölte ki az uj polgármester. — Hanem a hetedik napot, mint egyik laptársunk hasábjain olvassuk, a pihenés számára rendelte, nem feledkeztünk meg egyik ősi debreczeni szokásról: a templombajjárásról.

Munkaprogramjának végső akkordjául gyönyörűen csendül ez a parancsoló óhajlás. — A régi, ősi magisztratus, jegyzőkönyveiben gyakorlta tétetik említés arról, hogy a belső és külső tanácsbeliek vasárnaponkint testületileg jelentek meg a verestemplom isteni tiszteletein.

Ora et labora! Ez volt a debreczeni, iskolájáról híres polgárság életprogramja hosszú századokon keresztül.

Márk Endre polgármester a munka és imádság szép korszakát akarja visszaállítani. Segitse az Isten munkájában s a jól teljesített munka biztosítsa számára a Gondviselés istene által — nyújtott lelkimegnyugovást s annak hálát adó dicséretét.

DONOGÁN ÉS SOMOSSY DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

KRÓNKA.

Thurzó Kálmán.

(Visszaemlékezés.)

Irta: IFJU MÓRICZ PÁL.

Rokonságom, a barátok, az ismerősök, volt katonabajtársak köréből egész sereg kedves, drága magyar testvérem ódaharczol a csatatereken, mégis eddig mindig vigasztalódtam.

— Egyszer ugy is meg kell halni! — mondják szülőföldemen a koponyákat rézfokossal kobogató hajduk. Régentébb a Hajduságon halotti z-bucsuztatónak is elegendő volt ez a mondas, s viagsztalódtunk, s megnyugodtunk, mint igazi matleg

ADRIA fényképészeti műterem

Szentanna-u. 5. Elismert jó, nagyon szép kivitelű fényképek. Ajándékol nagyon alkalmas felvételek villanyfény mellett este 7 óráig. Borult idő nem határoz.

dor
mök.

gyar lelkekhez illik, kik majdani sirunkból is fej
fel nézünk Kelet felkelő napja felé...

És mégis, most... Szívemet-vérző csomóba
szoritotta össze egy váratlanul szemem elé tünt
halálhír... Az egyik ujságban az volt katonás rö-
vidséggel megírva, hogy noszici Thurzó Kálmán
a debreczeni 3. honvéd gyalogezred századosa
hősi halállal elesett, — és én, a minden sorscsa-
pásban megnyugvó magyar, sirtam... És ekkor
éreztem legalább, hogy micsoda vigasztalan fáj-
dalmakat rejteget szörnyű méhében a háború?

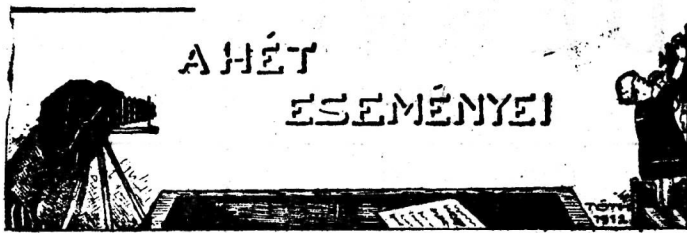
Ez a Thurzó Kálmán, az ősi nemes Thurzó-
családnak kiválóan akarat erős, lankadatlan tehet
ségű, remek sarja, minden lépéséért küzdve tört
előre pályáján. Ezredének egyik legelső csapat-
tisztje volt, de nemcsak utásztisztje, fegyvertisztje
volt a gyönyörű magyar ezrednek, melynek
«hívójele» is így buzdít: — «Hajduk, jászok, nagy
kunságiak, rajta hát!» hanem írónévéje volt ezre-
dének. A «stoláci hős» néven ismert, a napokban
fényes kitüntetésben részesült közlegényből tá-
bornokságig emelkedett Mihalecsics György ez-
redparancsnoksága idején ugyanis Thurzó Kál-
mán kezdte megírni a 3-ik honvéd gyalogezred
történetét... Mintegy két év óta pedig a budapesti
egyetem bölcsészeti tanszakára vezényelték az ala-
pos tudásu, daliás magyar katonát, aki katonai
tanár akart lenni, és a hadtörténelemnek már is
egyik jeles buvára volt. Az összes magyar katonai
szaklapokba nagy buzgalommal, hazafias szel-
lemben irogatott Thurzó, ahogy annakidején fi-
atal hadnagy korában, a pécsi hadapród-iskolától
is épen erős magyarsága miatt kellett megválnia,
midőn a »himnusz« ellen tüntető horvát hadapró-
dokkal szembe kerülve, azokat erélyesen — ki-
ugratla.

Thurzó Kálmán, a nádor Thurzó-család ne-
mesi ágának ivadéka, ki a nemrégien elhunyt ma-
gyarbarát román államférfiúval, herceg Sturdza
Demeterrel is levelezésben állott, régi, hiteles ok-
mányaival bizonyítván neki, hogy a magyar —
Thurzó-családdal közös eredetű, — nem alkudo-
zó, erős, bátor magyar volt, s maradt egész ka-
tonai pályafutása alatt... Még mint főhadnagy,
Kassáról, a Rákóczi-temetés alkalmából küldötte
nekem egyik képét, gyöngyös, apró betűvel az
őt oly jellemző kis üzenetet írván a »ma már
»ereklye-kép« hátlapjára:

Rákóczi városából üdv neked!...

Még van szellő, még dagaszthat repeső lobogót,
Még ébreszthet szívet, hazáért dobogót....

Nemes, fiatal barátom: Thurzó Kálmán hon-
védszázados, hát te most már megdicsőülten el-
jutottál hős életed végéhez... Hazáért dobogó szí-
vedet ott áldoztad fel az ismeretlen csatamezőn, s
én, a régi bajtárs, a szomorodott barát, ki az ál-
dott debreczeni kenyérből sokszor karajoztam ve-
led, ki baráti italt is többször ittam veled a tábori
pohárból, ki egy fedél alatt lelkesedtem, megértő,
ú lakótársad is voltam, most az őszi rózsák, fe-
rő őszi rózsák, sárga őszi rózsák bimbózdásá-
ak idején koszorut nem fonhatva jeltelen, mesz-
e sírodra, e megemlékezésemmel áldozok gyö-
rű magyarságodért, drága katonám.



MINDEN MEGVÁLTOZOTT. A szerkesztői
üzeneteket, ha végig olvassuk mostanság, csupa
háborus dolgok iránt kérdezősködnek az u. n.
előfizetők. Bezzeg másként állott a dolog ezelőtt.
Egy fél év előtt pld csengett az ember, a telefo-
non felzavarja a cikkirás mellől és megkérdezte,
mi jobb: négy disznó, vagy négy király. Vagy
megérdeklődött, hogy hogyan kell a szilvát befőzni,
vajjon Sümegi, a képviselő zsidó-e, ki volt Zita
hercegnő hábaasszonya, a kaviárt késsel vagy ka-
nállal eszik, a gyorsvonat megáll-e Bicskén, mi-
kor született Menelaus király, mi különbség —
Budha és Buda között, hogy kell megragasztani
porcellán figurát, hol fekszik Kirk-kilisse. «Isten
főnév-e. Hány éves Nikita a Montenegróiak ki-
rálya és melyik a legjobb rovarpor, hogy szaba-
dul meg az ember a krónikus náthától, mikor
fedezték fel az éjszaki sarkot, mit kell használni
lábizzadás ellen, Terpszichore katolikus vagy zsi-
dó ünnep? Ilyeneket és hasonlókat kérdeztek
napról-napra telefonon s a szerkesztői vezérkar-
ban, mindig akadt olyan, aki univerzális félmű-
veltségénél fogva a legfogósabb kérdésre is fontos
választ tudott adni. E tekintetben most könnyű
a dolgunk. A háborúról mindnyájan tudunk fel-
világosítást adni. Még a Lekszikonra sincs szük-
ségünk. A legkülönbözőbb háborus dologra tu-
dunk válaszolni. Hogyne mikor ahoz még csak
konyítani se tudunk.

PREMIERLÁZ volt a héten. Régi szép idők-
gi szép időkre emlékeztető estéi voltak a színház-
nak. Pedig a Lengyel vér nem háborus tárgyú,
tehát nem aktuális a meséje. Ugy látszik azon-
ban, hogy a közönség épen ezért érdeklődött me-
legebben a darab iránt és igaza volt azoknak,
akik a háborus költészet helyét megkivánnak
egy kis nem aktualis szindarabot is. És épen
ugy van sok ember az ujság novellákkal, regé-
nyekkel, versekkel stb. A premierlázat örömmel
üdvözölték színészeink is, akik bizonyára levon-
ják a tanuságot az esetből és adni fognak nem
háborus tárgyú darabokat is. És ezzel kapcsola-
tosan jut eszünkbe, hogy a premierláz különös
passzió, mindig csak első gyümölcsöt élvezni,
divatos dolog és kedves vonású Snob ur affektált
tulajdonságainak. A snob társaságbani érvényesü-
lésének eszközei épen olyan korlátoltak, mint ő
maga, s ő is tudja nagyon jól, hogy elveszett
ember, ha még azzal sem hozakodhat elő, hogy
ő is »ott« volt. Ez mindenesetre emeli a tekinté-
lyét azokkal szemben, akik nem voltak »ott«. A
premierhiénák másik fajtája már nem ilyen sze-
rényigényű ő már véleményével a siker vagy bu-
kás sorsára befolyással kíván lenni, suly akar
lenni a művészi és kulturális ujdonságokat érté-
kelő mérleg serpenyőjében. Hát akik a Lengyel
vér premiérjén ott voltak, pedig sokan voltak,
csak a legteljesebb sikerről beszélhettek másnap,

hála Szentgyörgyi Márta kedves művészetének, Teleky Ilona szép hangjának, szinpadratermettségének, Darrigó jóleső eleganciájának és Kaszay Károly pompás rendezésének.

A **DEBRECENI HARMAS HONVÉDEK** a lupkovi csatatéren épen olyan fényes haditényt szereztek a háboru történelme számára, mint 39-es bakánk a koskóci diadallal. Jól esett olvasnunk a fővárosi sajtó erről szóló dicsőreteit s különösen a Pesti Napló haditudósítójának a helyszínről küldött megemlékezéseit. A dicséretből kijutott Stadler ezredesnek is, aki daczára 54-ik életévének, fiatalos hévvel vezette rohamra hős honvédeinket. A debreczeni bakák tehát fegyvernemre, ezredre tekintet nélkül dicsőségszerzettek maguknak, mindenütt, ahol a háboruban megfordultak.

PEDIG A MI mentőegyletünk minden dicséretet és minden pártolást megérdemel. Most kétszeresen érezzük ezt, mikor hadi szolgálatban is áll. mikor sárga kocsijai szüntelenül rőjják a főutcát, sebesült katonákat, beteg vitézeket szállítva a különböző kórházakba... Épen ezért a megtakarított ujévi ajándékokból illő lenne kinek kinek juttatni a debreczeni mentőegyesületnek is.

HATSZÁZ CSALÁD folyamodott ingyen tüzifáért a szétosztásra kerülő u. n. szegény-fa kiosztásra jelentkezők a városnál. Borzasztó elgondolni is, hogy milyen nagy lehet a szükség, mikor daczára az enyhe télnek, ilyen sokan tesznek erőszakot a szerénységükön s pirulva bár, de kipnyújtják kezüket az ingyen fáért. És elgondolkodva tesszük fel a kérdést: mi lenne, ha szigorubb lenne a tél s fagyosabb lenne a világ? Szinte nem is jó sokáig elmélkedni a világ más folyásán.

FELIZGATOTT KEDELYEK egyre jobban lecsendesednek. — Most már megtudjuk érteni, hogy miképen voltak képesek nemzedékek végigélni a 30 éves háborut. Vitéz hadseregünkbe vett bizodalunk megszilárdult s mosolyogva gondolunk az első kárpáti orosz betörés legelső hírére, amikor Debreczenből is sokan elmene-kültek. Most kétkedéssel fogadjuk a tulzott híreket, mert nagyon jól tudjuk, hogy a mi hadseregünk a világ legelső katonáiból áll. És érezzük azt is, hogy az orosz-moloch jócskán elhullajtotta a fogait. És nyugodtan várjuk a háboru végét abban az egyre jobban megszilárdult hitben, hogy a mi legteljesebb győzelmünkkel fog végzódni a világ, eddig legnagyobb háboruja.

AZ OROSZ KARÁCSONY is itt van és az oroszok még sincsenek se Bécsben, se Berlinben ha csak nem mint foglyok. És most már bizonyosak vagyunk afelől, hogy nem is jutnak el oda fegyverrel a vállukon, karddal az oldalukon soha, de soha sem. Ezzel szemben megtanulták a magyar-osztrák hadsereget becsülni. Azt az ármádiát, amelyről a fentiek szerint, nagyon téves lehetett a felfogásuk, amelyet vesztükre nagyon le-kicsinyeltek. Megtanultak megbecsülni különösen bennünket magyarokat, akiknek legelsőben is az a hasznuk lesz a világháboruból, hogy megismernek és pedig a legjobb oldalunkról minde-

nütt a világon... Igaz — és ez a legszomorubb a dologban, — hogy nagyon véres áldozatok árán ismer meg bennünket a külföld a mi igazi mi-voltunkban, de megismer. És amit majdnem félszázados politikai küzdelmekkel nem tudtunk elérni, azt elérjük most egy félesztendő alatt, ha sok vér és szenvedés által is... És ezért, kizárólag ezért a sok vérrel, verejtékkel öntözött földnek dus aratása lesz.

Árverési hirdetés.

A debreczeni református Egyház tulajdonához tartozó, alább megnevezett lakások és boltok bérbeadására a gazdasági bizottság által árverés rendeltetvén el, az árverés határidejéül **1915. évi január hónap 14. napjának d. u. 3 óráját** az egyház hivatali helyiségébe — Egyház tér 17. sz. a. — ezenel kitűzöm.

Árverés alá bocsáttatnak s 1915. évi május hó 1. napjától 1918. évi április 30. napjáig terjedő időre bérbe adatnak

I. a következő lakások:

1. Egymalom-u. 9. sz. ház egész udvarral. — Kikiáltási ár 1100 korona.

2. Az Árpád-téri parókhia alatt levő 4 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás. — Kikiáltási ár 1200 korona.

II. az 1915. évi május hó 1-től hat évre a következő boltok:

1. Az Árpád-téri parókhia alatt levő 2 bolthelyiség, mindenik pinceraktárral. — Kikiáltási ár egyenként 300 korcna.

2. Dégenfeld-tér 4. sz. ház alatt levő két bolthelyiség. — Kikiáltási ár egyik boltra 900 K, másikkra 1200 korona.

3. A Bazárépületben levő Fodor Testvérek által bérelt bolthelyiség. — Kikiáltási ár 2000 korona.

III. A Nagybérháznál az I. em. 16. sz. és a II. emeleten levő 25. sz. 6—6 szobás lakásokra és ugyanezen emeleten levő 2 szobás garzon lakásra is.

Az árverezni kívánók figyelmeztetnek, hogy az árverés megkezdése előtt, a kikiáltási ár 10% tölíja az árverést foganatosító küldöttség kezéhez lefizetendő lesz.

Az árverési feltételek az egyházi hivatal helyiségében naponként d. e. 8 órától déli 12 óráig megtekinthetők.

Az itt kitüntetett lakások és bolthelyiségekre ajánlatok az árverés határidejéig is adhatók a gazd. gondnok kezéhez. — Szintén adhatók ajánlatok a gondnok kezéhez, a Hatvan-u. és Egyház-tér sarkán levő bérház alatti boltokra és ugyanott levő udvari boltokra is, továbbá az esetleg megüresedő lakásokra is.

Debreczen, 1914. dec. 30.

Pénzes Sándor
gb. elnök.

TÖRLEY
TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piacz-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-automány nyolczmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár, Safe-deposit (magánletét pénztár.)

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunásási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Szombaton és Vasárnap

3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor rendes helyár

A népfölkelő

Moziszinjáték 3 felvonásban.

Repülés a hazáért

Egy német aviatikus hőstette.

Kitünő kísérő műsor.

Villamos bevezetések

motorok, csillárok javítások
mélyen leszállított árban —

FAZEKAS-nál, ::

Piacz utca 77.

Telefon 567.

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE” pezsgőt iszik.

Külsőleg és belsőleg egyaránt legbiztosabb hatásu háziszser a

Próbaüveg 40 fill PALMA

Kapható: **Dr. SZELÉNYI ÁRPÁD**

gyógyszerésznél

Debreczen, Piacz-utca 30. szám.

Világháboru térképek

a legujabb és a legjobb kiadásban kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében. Eredeti bolti áron már 12 fill. kezdve.

Tábori borítékok

2 fillérjével kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében Bika-szálloda mellett. - - - - Szintén 2 fillérjével kaphatók a

Térképészászlócskák

Thaisz Arthur könyv és műnyomdája Debreczen Piacz-utca 7.